

Bc. Jana Válková. Mediální výchova ve výuce dějin pouťnorového Československa (včetně regionu jižních Čech). Diplomová práce HÚ FF JU, České Budějovice 2020, 200 s., včetně příloh.

Posudek vedoucího diplomové práce

Diplomová práce paní Bc. Jany Válkové *Mediální výchova ve výuce dějin pouťnorového Československa (včetně regionu jižních Čech)*, pojednává o pokusu, na základě autorkou provedené analýzy současných učebnic dějepisu pro základní, střední školy a gymnázia, vytvořit soubor vhodných materiálů, které by představovaly širokou základnu pro tvorbu pracovních listů a plánování výuky dějepisu. Zvolené období padesátých let dvacátého století se ukázalo, podle zvolených předpokladů, jako velmi vhodné období k demonstraci vlivu masmédií na tehdejší československou veřejnost. Analýza zvolených učebnic přivedla diplomantku k tomu, že byla nakonec vybrána jen ta témata, která se téměř vždy vyskytují na stránkách zkoumaných dějepisných učebnic.

Je možno konstatovat, že se autorce podařilo zdařile zachytit obraz proběhlých politických procesů, jakož i dalších vybraných historických událostí, který na stránkách dobového tisku vhodně vykreslil problematiku propagandistické manipulace KSČ a komunistické vlády a státu s veřejností po roce 1948. Současně se ukázal i jako vhodný materiál k analýze ve výuce dějepisu. K příkladům těchto témat k analýze ve výuce dějepisu patří: procesy s Heliodorem Píkou, se skupinami Milady Horákové a Rudolfa Slánského. Současně vedle těchto událostí byla vybrána také ta témata, která se sice na stránkách zvolených učebnic neobjevují pravidelně, ale jejich dlouhodobé dopady na život v Československu byly a jsou zcela nepopíratelné. Do této kategorie případů patří především politické procesy spojené s perzekucemi církve v ČSR, a také měnová reforma v roce 1953. Posledním typem témat, se stala témata propagandy v umění a také tehdy všudypřítomné protizápadní propagandy, která jsou učebnicemi obvykle přehlížena. Autorka tato témata demonstrovala na příkladu stavby pomníku J. V. Stalina na Letné a propagandistické kampaně spojené s mandelinkou bramborovou. Pro zvýšenou motivaci při výuce padesátých let bylo v DP využito také vhodného začlenění regionálních dějin. Přínosem regionálních a místních dějin ve výuce dějepisu je především silná konkretizace a názornost při výuce národních, ale i světových dějin. Uvedenou problematiku také reflektují i kurikulární dokumenty. Příkladem může být tzv. Rámcový vzdělávací program, který ve specifikaci vzdělávacího oboru dějepis uvádí následující text: „*Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.*“

Diplomantka svou práci rozdělila do devíti základních částí: 1. *Úvod* (s. 1-3), 2. *Historický nástin – 50. let* (s. 4-8), 3. *Analýza učebnic* (s. 9-12), 4. *Teoretický úvod k didaktice 50. let*, který zahrnuje: výchovné a vzdělávací strategie, typy pramenů v dějepisné výuce a práce s nimi, mediální výchova (s. 13-33), 5. *Vybraná témata. Politické procesy a perzekuce po únoru 1948* – H. Píka, Čihošťský zázrak, Proces Machalka a spol., Akce K, Akce Ř, Akce P, Milada Horáková a spol., Rudolf Slánský a spol., Peněžní reforma, Mandelinka bramborová, Stalinův pomník (s. 34-76), 6. *Prostředky propagandy: Nálepkování, Třpytivé všeobecnosti, Přenos, Svědectví, Lidovost, Úmyslné opominutí, Rozjetý vlak* (s. 77-79), 7. *Závěr* (s. 80-81), 8. *Seznam pramenů a literatury* (s. 82-90), 9. *Přílohy: Analýza učebnic, pojmů, osob a událostí, Analýza obrazových příloh, Graf výskytu názorných materiálů s tematikou propagandy v učebnicích dějepisu, Edice vybraných písemných, vizuálních a audiovizuálních pramenů k jednotlivým tématům, Modelové pracovní listy* (s. 91-200).

S velkým potěšením zde musím ocenit autorčin velmi zodpovědný, vytrvalý a pečlivý přístup v procesu realizace celé diplomové práce, včetně potřebných osobních konzultací, a to také i u jiných kolegů z HÚ FF JU. Ukazuje se zde též, že asi vždy bude záležet na osobnosti možných hodnotitelů této DP a jejich úhlů pohledů daných jejich každodenní praxí. Celá DP je opatřena řádným vědeckým aparátem, zejména je kvalitně reprodukována ikonografie, a také v poznámkách pod čarou jsou zdroje správně citovány. Z jazykového hlediska je text v pořádku, bohužel se autorka nevyhnula tomu, že sice jen místy, ale přesto se ve stylistice a interpunkci najdou drobné chyby.

S velkým potěšením proto předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **v ý b o r n ě**.

České Budějovice 29. května 2020

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.